

ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ MEKTEPKE SHEKEMGI HÁM MEKTEP
BILIMLENDIRIWI MINISTRILIGI

ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ JOQARÍ BILIMLENDIRIW, ILIM HÁM
INNOVACIYALAR MINISTRILIGI

ÁJINIYAZ ATÍNDAGÍ NÓKIS MÁMLEKETLIK PEDAGOGIKALÍQ
INSTITUTÍ

«Tastıyqlayman»

Oqıw isleri boyınsha prorektor

M.Ibragimov

2025-jıl «19» 08

« XALÍQ AWÍZEKI DORETIWSHILIGI »
PÁNI BOYÍNSHA
SILLABUS
(kúndizgi bólim ushın)

Bilim tarawı:	100000 – Gumanitar
Tálim tarawı:	110000 - Pedagogika
Tálim baǵdarı:	60110800 – Ana tili hám ádebiyatı (Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı)

Modul/Pán Sillabusı
 Filologiya fakulteti
 60110800 – Ana tili hám ádebiyatı (Qaraqalpaq tili hám
 ádebiyatı) pání qánigeligi

Pán atı	Xalıq awızeki dóretiwshiligi
Pán túri	Májbúriy
Pán kodı:	XAD1204
Jıl:	2025-2026
Semestr:	2
Tálim forması:	Kúndizgi
Shınıǵıwlar forması hám semestrge ajratılátúǵın saatlar:	120
Lekciya	20
Ameliy shınıǵıwlar	-
Laboratoriya shınıǵıwları	-
Seminar	28
Oz betinshe tálim	72
Kredit muǵdarı:	4
Bahalaw forması:	Imtixan
Pán tili:	Qaraqalpaq

Pán máqseti (PM)

PM	Studentlerge qaraqalpaq xalıq awızeki ádebiyatınıń janrlıq ózgesheligi úrp-ádet dástúrler, folklor klassifikaciyası, izertleniw tariyxı boyınsha bilim beriw kónlikpelerin ámeliyatta qollanıw biliwdi úyretiw.
----	---

Pándi ózlestiriw boymsha baslańǵısh bilimler

Pándi ózlestiriw ushın zárúr baslańǵısh bilimler

1.	Xalıq awızeki ádebiyatınıń áyyemgi derekleri menen tanısıw
2.	Qaraqalpaq awızeki ádebiyatınıń payda bolıwı hám rawajlanıwı menen tanısıw
3.	Qaraqalpaq awızeki ádebiyatınıń klassifikaciyası menen tanısıw
4.	Qaraqalpaq xalıq qosıqlarınıń túrleri hám qalıplesiw jolları

Pánniń mazmunı

Shınıǵıwlar forması: Lekciya (L)

L1	Kirisiw. Xalıq awızek ádebiyatınıń teoriyası, janrları, ózgeshelikleri
----	--

L2	Qaraqalpaq xalıq awızeki dóretpeleriniń payda bolıwı, rawajlanıwı jıynalıw hám izertlew máseleleri	
L3	Qaraqalpaq folkloriniń klassifikaciyası	
L4	Lirikalıq qosıqlar	
L5	Aytımlar, aytıs janrı, sheshenlik sózlerdiń qalıplesiw hám jámiyette tutqan Ormı ¹	
L6	Naqıl-maqallar. Jumbaqlar. Jańıltıpaşlar	
L7	Qaraqalpaq xalıq ertekleri hám onıń túrleri	
L8	Ápsanalar, ráwiyatlar, ańızlar, kúldirgi sólerdiń xalıq awızeki ádebiyatındaǵı ornı	
L9	Tolǵawlar, tolǵawlardıń tariyxıy shınlıqqa qatnası hám dáwir shınlıǵınıń Súwretleniwi	
L10	Qaraqalpaq dástanlarınıń janrlaq ózgeshelikleri, qaraqalpaq folkloriniń dóretiwshileri hám atqarıwshıları	
Shınıǵıwlar forması: Seminar (S)		
S1	Qaraqalpaq folkloriniń áyyemgi derekleri hám ózinshelikleri	
S2	Erteдегі qaraqalpaq folkloriniń úlgileri, qalıplesiwi hám rawajlanıw jolları	
S3	Folklordıń tariyx, ádebiyat ham basqa da pánler menen baylanısı.	
S4	Folklordıń taralıwı, dóretiwshileri hám atqarılıwı	
S5	Folklorda kóp qatlamlıq qubılısı. Variant hám versiya. Folklorda sinkretizm	
S6	Qaraqalpaq folkloriniń jıynalıwı, basıp shıǵarılıwı. Qaraqalpaq folklorı boyınsha dáslepki ilimiy izertlewler.	
S7	Qaraqalpaq folkloriniń klassifikaciyası hám lirikalıq janrları	
S8	Qaraqalpaq folkloriniń 60-90 jıllardaǵı hám onnan keyingi jıllardaǵı İzertleniwi	
S9	Xalıq qosıqlarınıń payda bolıwı hám ózne tán ózgeshelikleri	
S10	Aytıs, Ańız, ápsana, ráwiyatlar hám kúldirgi sózler. ²	
S11	Qaraqalpaq folkloriniń epikalıq janrları. Tolǵawlar	
S12	Qaraqalpaq xalıq ertekleriniń túrleri	
S13	Qaraqalpaq xalıq dástanlarınıń áyyemgi derekleri hám izertleniw máseleleri	
S14	Qaraqalpaq qaharmanlaq dástanlarınıń qalıplesiwi, tariyxıy derekleri. Mip. Miplik motivler tipologiyası. (Alpamis, Edige, Qoblan, Qırıq qız) dástanlarınıń úyreniliwi.	
Ózbetinshe tálim		
№	Ozbetinshe tálim temaları	72
1	Seminar hám ámeliy shınıǵıwlarǵa tayarlıq kóriw	12

¹ Хандық дәуіріндегі қазақ әдебиеті. Өл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті. Алматы, 2024.

² Хандық дәуіріндегі қазақ әдебиеті. Өл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті. Алматы, 2024

2	Máseleler (kazu)lar dúziw	12
3	Berilgen dáreklerdi awdarma islew	12
4	Belgilengen bir tema boyınsha esse jazıw	12
5	Ilimiy konferenciyağa esse tayarlaw	12
6	Berilgen tema boyınsha referat jumısın tayarlaw	12

Tiykargı ádebiyatlar

1. Maqsetov Q. Qaraqalpaq xalqınıń awız eki dóretpeleri. –Nókis, 1996
2. Palimbetov K. Qaraqalpaq xalıq dástanı «Qoblan» -Nókis, 2020
3. Juraev M., Eshonqulov J. Folklorshunoslikka kirish. -Toshkent, 2017
4. Xoshniyazov J. Qaraqalpaq qaharmanlıq dástanları milliy qádiriyatlar deregi. –Nókis, 2017
5. Xoshniyazov J. Milliy ruwxıy dúnyamızdıń saǵaları. –Nókis, 2007
6. Xoshniyazov J. Milliy dástanlarımız-ruwxıy hám materiallıq madeniyatımızdıń hasıl úlgileri. –Nókis, 2018

Qosımsha ádebiyatlar

7. Eshonqulov J. Mif va badiy tafakkur. –Toshkent, 2019
8. Keruenov T. Mifler hám ańızlardıń qaraqalpaq jazba ádebiyatında qollanılıwı. –Nókis, 2013
9. Eshonqulov J. Folklor; obraz va talqin. –Toshkent, 1999
10. Bahadırova S. “Kitabi dedem qorqıt”, “Qoblan”, “Edige” hám házirgi ádebiyat haqqında oylar . Nókis, 1992
11. Mámбетov K. Qaraqalpaqlar shejiresi. -Nókis, 1993
12. Axmetov S., Bahadırova S. Folklorlıq terminlerdiń qısqasha sózligi. – Nókis, 1992
13. Хандық дәуіріндегі қазақ әдебиеті. Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті. Алматы, 2024.

Informaciya derekleri

1. www.gov.uz. – Ózbekstan Respublikası húkimet portalı
2. www.lex.uz.- Ózbekstan Respublikası Nızam hújjetleri maǵlıwmatlar milliy bazası
3. www.academy.uz.- (Ilimler akademiyası)
4. https://ndpi.uz/wp-content/uploads/2020/01/sillabus_xix-%D2%93.-%D2%9Baza%D2%9B-%D3%99debiyeti-.pdf
5. https://ndpi.uz/wp-content/uploads/2020/01/sillabus_xix-%D2%93.-%D2%9Baza%D2%9B-%D3%99debiyeti-.pdf

Talabalardıń pán boyınsha ózlestiriw kórsetkishin qadaǵalawda tómendegi kriteriyalar usınıs etiledi:

- a) 5 baha alıw ushın talabanıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwı lazım:

- Panniń mánsi hám mazmunın tolıq ashıp bere alsa:
  - Pándeги temalardı bayanlawda ilimiylik hám logikalıq saqlanıp, ilimiy qátelik hám aljasıwlarǵa jol qoymasa;
  - Pán boyınsha tema materiallarınıń teoriyalıq hám ámeliy áhmiyeti haqqında anıq túsiniкке iye bolıw;
  - Pán sheńberinde jeke pikirlerin bayan ete alsa;
  - Berilgen sorawlarǵa anıq hám qısqa juwap bere alsa;
  - Konspektke puxta tayarlangan bolsa;
  - Óz betinshe tapsırmalardı anıq hám qısqa orınlaǵan bolsa;
  - Pánge tiyisli nızamlar hám basqa da normativ hújjetlerdi tolıq ózlestirgen bolsa;
  - Pánge tiyisli temalardıń biri boyınsha ilimiy maqala baspadan shıǵarǵan bolsa;
  - Tariyxıy processlerdi analiz ete alsa
- b) 4 baha alıw ushın talabanıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwı lazım:
- Panniń mánsi hám mazmunın tolıq ashıp bere alsa:
  - Pán mazmunınıń ámeliy áhmiyeti haqqında anıq túsiniкке iye bolsa;
  - Pán boyınsha berilgen wazıypa hám tapsırmalardı oqıw baǵdarlaması sheńberinde orınlasa;
  - Pán boyınsha berilgen sorawlarǵa durıs juwap bere alsa;

Konspektke puxta tayarlangan bolsa;

- Óz betinshe tapsırmalardı anıq hám qısqa orınlağan bolsa;
- Pánge tiyisli nızamlar hám basqa da normativ hújjetlerdi tolıq ózlestirgen bolsa.

v) 3 baha alıw ushın talabanıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwi lazım:

- pán haqqında ulıwma túsinikke iye bolsa;
- pán temaların tar sheńberde ashıp berip, bayan etiwde ayırım kemshiliklerge jol qoysa;
- bayan etiwde anıq bolmasa;
- berilgen sorawlarǵa anıq emes juwaplar berse;
- pán boyınsha konspekt puxta islenbehe bolsa.

g) tómendegi jaǵdaylarda talabanıń bilim dárejesi qanaatlandırarsız 2 baha menen bahalanıwı múmkin:

- pán boyınsha shınıǵıwlarǵa tayarlıq kórmegen bolsa;
- Pán boyınsha shınıǵıwlarǵa hesh qanday túsinikke iye bolmasa;
- pán boyınsha materiallardı basqalardan kóshirip kóshirip alǵanlıǵı sezilip tursa;
- pán boyınsha materiallarda qátelikler hám kemshiliklerge jol qoyılǵan bolsa;
- pán boyınsha berilgen sorawlarǵa juwap alınbasa;
- pándi bilmehe.

Bahalaw tártibi óz ishine qadaǵalaw túrin (aralıq, kúndelik hám juwmaqlawshı) qamtıp aladı. Talabanıń ózlestiriw dárejesi tómendegishe jol menen bahalanadı:

Dárejesi	Ballar (procent)	Reyting	
A+	95 – 100 ball	4.5	Ayrıqsha
A	90 – 94 ball	4.0	
B+	85 – 89 ball	3.5	Júdá jaqsı
B	80 – 84 ball	3.0	
C+	75 – 79 ball	2.5	Jaqsı
C	70 – 74 ball	2.0	

D+	65 – 69 ball	1.5	Shártli ótti
D	60 – 64 ball	1.0	
F	59 ball hám onnan tómen	0.0	Ótpedi

Pán oqıtıwshısı haqqında maǵlıwmat

Avtor:	S.Kazaxbaev – Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı «Qaraqalpaq ádebiyatı» kafedrası docentifilologiya ilimleri doktorı;
E-mail:	
Jumis ornı:	Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı, Qaraqalpaq ádebiyatı kafedrası
Pikir bildiriwshiler:	I.Mambetov – Berdaq atındaǵı Qaraqalpaq mámleketlik universiteti «Qaraqalpaq ádebiyatı» kafedrası docenti, filologiya ilimleri boyınsha filosofiya doktorı (PhD) H.Allambergenov – Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı «Ózbek ádebiyatı» kafedrası docenti, filologiya ilimleri boyınsha filosofiya doktorı (PhD)

Usı Sillabus Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı oqıw-metodikalıq Keńesiniń 2025 – jil “ 19 ” 08 № 11 sanlı májilis bayanlaması menen tastıyqlanǵan.

Usı Sillabus Qaraqalpaq ádebiyatı kafedrasınıń 2025 – jil “   ” №   sanlı májilis bayanlaması menen maqullanǵan.

Oqıw-metodikalıq basqarma baslıǵı:

Túrkiy tiller fakulteti dekanı:

Qaraqalpaq ádebiyatı kafedrası baslıǵı:

Dúziwshi:

A.Abdiev

B.Davletov

A.Seytbekov

S.Kazaxbaev